

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonezi-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilttér- és felzárólapok.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Hogy egyezik ez meg?

A vegyes házasságokból származott gyermekek illetéktelen keresztelése, régtől fogva botránykövet képez a vallásfelekezettek közt. Annak eltávolítása czéljából tehát a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1884. évi július 11-én 24727. sz. a. egy szigorú rendeletet adott ki, a melyben hivatkozva az 1868. évi 53. t. cz. 12. §-ának azon szabványára, hogy a fiúk atyjok, a leányok pedig anyjoknak vallását kövessék, a minnek logikai folyománya az, hogy tehát minden gyermek, habár más felekezeti lelkész által kereszteltetett volna meg, a törvény szerint saját felekezeti anyakönyvébe vezetendő, azért is, a mint a rendelet mondja, mert „az egyes keresztény vallásfelekezettek anyakönyveinek hiteles volta csak ez uton eszközölhető;” — hivatkozva továbbá az 1879. évi 40. t. cz. annak idejében nagy port felvert 53. §-ának adott azon bírói magyarázatra, a mely szerint a keresztelés nem azonos az illető gyermeknek a keresztelő lelkész felekezeti felvételével, a miből önként következik, hogy az illetéktelenül keresztelt lelkész, ha tehát a gyermeket a megkeresztelés által nem vette fel a maga felekezeti: ez okból nem is vezetheti be a maga anyakönyvébe; — ezekre hivatkozva a kormányrendelet így szól: „A fentebb tisztelettel előadottak után szükségtelen bővebben okadatolnom ama sürgős felhívásomat, miszerint (ezim) az egyházi joghatósága alatt álló papságnak a szóban forgó törvényintézkedéseket újból megmagyarázván, ugyanannak egyuttal szigorúan meghagyni sziveskedjek, hogy mindannyiszor, valahányszor oly gyermeket, ki a törvény rendelkezése szerint más felekezethez tartozik, bármely okból megkeresztelnek, a keresztelési bizonylatot anyakönyvezés végett az illetékes lelkészhez, a ténykedés után legfeljebb 8 nap alatt és az 1879. évi 40. t. cz. 53. §-ában megszabott

büntetés terhe alatt átterni el ne mulasszák. Budapest, 1884. július 11. Trefort.”

Történt pedig legközelebb, ezen szigorú rendeletnek uralkodása alatt, a mi vidékünkön (a neveket elhallgatjuk, mert a tény tisztán objectív szempontból mérlegeljük), hogy két plebános illetéktelenül keresztelt, s miután a fentebbi rendeletnek egyik sem tett eleget, az illető ev. lelkész megkereste külön mindkettőt az iránt, hogy a keresztelési bizonylatot illetékes anyakönyvezés végett megküldeni sziveskedjék. Ennek eredménye az lett, hogy az egyik plebános, a műveltségre okvetlenül rátartó, nem tekintette az ildomossággal összeférhetlenné a hivatalos megkeresésre nem is válaszolni; a másik ellenben a fentebbi kormányrendeletre való hivatkozást egyszerűen figyelemre sem méltatva, így felelt: „A vegyes házasságban élő szülőket gyermekek születésekor annak általam leendő megkeresztelésére nemcsak hogy nem kényszerítem, de sőt soha fel sem szólítom; ha azonban a szülők közös megegyezéssel maguk küldik hozzám gyermeküket, kijelentve, hogy azt katolikus módon megkeresztelteni és felnevelni ohajtják: én a szülők természetes joga és lelkiismereti szabadsága iránti tisztelettel megkereszteltem és felsőbb egyházhatóságom utasítása szerint anyakönyvembe is bevezetem.” Ezután kijelenti, hogy nem ellenzi, ha a más felekezeti lelkészek is így tesznek.

Ha ez csak egyes egyénekre a ténye volna, melynél fogva talán felekezeti tulbuzgóságból az államkormányzat oly különösen szigorított rendeletét semmibe sem veszi; vagy ha a dolog csupán felekezeti érdekek birtokában, ez esetben kár volna miatta a tollat koptatni. De miután a közölt válaszban egy nagy tekintélyű testületnek öntudatosan megállapított, s a „felsőbb egyházhatóság utasításának“ megfelelő rendszeres eljárására ismerünk: ez tehát már megérdemli, hogy legalább azon kérdést felvevük a nyilvános-

ság előtt, miszerint eme rendszeres eljárás hogy egyezik meg a kormányrendelettel?

Kárhoztatjuk sokszor, még pedig jogosan, a panszlávokat, a szászokat és mindenféle hazafiatlan nátiókat, de kérjük: nem segédkezik-e nekik állam-bomlasztó fondorlataikban az, a ki az államhatalom tekintélyét oly kihívólag ellensúlyozza, s a kormánynak a honpolgárok békés együttélésére irányuló szándékát oly merészen akadályozza?!

Hiszen első sorban azoknak, a kiknek az tiszták és hivatásuk, azoknak kell első sorban nemcsak tanítani, de tanusítani is, hogy a jó honpolgár hazafiúi kötelességeiből kimaradhatatlan — a törvénytisztelet!

V á l a s z

az „Egy kis tévedés“ irójának.

K. M. ur modorában kezdem!

Ha a középkor szelleme uralkodnék ma is, úgy a G. K. f. évi 4. számában megjelent észrevételeket egyszerűen visszautasítanám. — Szerencsére a szabad gondolkodás korát éljük, s így aligha kárba nem vészett a „Ki a hibás?“ fele ezikk bírálata.

Legyen szabad erre vonatkozólag elmondani a magamat anélkül, hogy ellenszennel találkoznom.

Előre becsajtom, hogy a ki „tévedések“ helyreigazítására komoly irányú cikkben vállalkozik, annak kötelessége oly magas állás poutra helyezkedni, hova gyarló érdekek szálai el nem érnek; másként az elfogultság alul senki sem vonhatja ki magát. — Ha ezélm a bírálat lett volna, akkor a (háromszor) „mumentális“ püspöki beszéddel szemben e szabályt magam is megtartom.

Azonban tércza ezikkem csupán röpke gondolatok összefűzésből áll, minden igény nélkül arra, hogy akár csak egyetlen olvasó által irányadól tekintessék. Ez oldalról — a helyreigazítás írója részéről — alaposan felreértetett.

A „nagy püspök“ beszédét szónoki remeknek mindenki jelismeri: de ebből nem következnek, hogy czélzata általános helyeslére találjon. A szónoki remek művészete épen abban áll, hogy — néha — képtelen ohajtásokat is népszerűsítsen. Julian bíbornok ékes szólásának köszönjük Várnát is. — A szatmári püspök „legújabb“ beszédének csillogó szavai mögött — felfogásom szerint — a középkor

T Á R C Z A.**Dr. Bernát István könyve.**

Városunk eme jeles készültségi szülötte tudvalevőleg, mint a földmívelési, ipar- és kereskedelmi miniszterium egyik kiváló munkás tisztviselője, az 1884-ik év folyamában „a nagy amerikai continensnek, főleg puritán államaiban s távol nyugatán“ tanulmányi utazást tett. Ennek eredményére támaszkodik a kezünk alatt levő s a magyar tudományos Akadémiai kiadásában „Észak-Amerika“ czim alatt megjelent mű, mely 254 lapon 10 fejezetben „közgazdasági és társadalmi vázlatokat“ foglal magában.

A szerző neve eddig sem ismeretlen a közgazdasági irodalom terén. Bagehot W. „Lombard-Street az angol pénzpiac leírása“ c. kitűnő szakmunkáját*) irodalmunkba 1882-ben ültette át, még számos kisebb dolgozatai a Budapesti Szemlében láttak napvilágot.

Dr. Bernát egy egész évet töltött külföldi utjában.

A közvetlen tapasztalatok hézagait — mint írja — a „Britist Muzeum“ falai közt s a párisi „Bibliothèque Nationale“-ben tett tanulmányokkal igyekezett bővíteni. Főadatát helyesen oldotta meg. Az olvasó figyelmét teljes mértékben lekötö correct, tiszta magyarsággal írt, emelkedett s a tudomány színvonalán álló irányú művében. Minden egyes fejezetben kidomborítja tárgyát s elég gazdag adatokkal illusztrálja a viszonyokat, hogy a szabadság e hazájában egy részről föltüntesse az anyagi haladást legalább főirányjaiban, másrészt pedig kimutassa, mily hatással volt ezen fejlődés a társadalom alakulására. E czélját elérte.

Belső értékét jelzi e szakmunkának, hogy a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó bizottsága e műre fordította figyelmét, kiadván azt, mint a mely a közgazdasági szakban „érezhető hiányt“ pótolni van hivatva.

Ismertetését a következőkben adjuk:

Első fejezetében szól „az emelkedés forrásáról“, holott foglalkozik a mezőgazdaság helyzetével, érinti azon állapotot, melyben az elszakadás előtt az Egyesült államok legfontosabb iparága volt, kiemeli a szakokat, melyeken a jelen fejlődés eléréseig keresztülment, s feltünteti az összefüggést, mely az őstermelésnek ezen ága s a nép életének

többi nyilvánulásai közt létezik, végre következtetést von a gazdasági viszonyok fejlődéséből a politikai és társadalmi viszonyokra. — A rohamos emelkedést mindenütt statisztikai adatokkal világítja meg. — Így pl. a farmok száma 1860-ban volt két millió, husz év múlva épen kétszer anyyi, 1870-ben 407 millió acrerre, 1880-ban 536 millióra terjednek ki. Hogy a mezőgazdaság ennyire fejlődik, tetemes része van a földmívelési eszközök tökéletesítésére irányult törekvéseknek. A washingtoni szabadalmi hivatal 1880-ban ekékre 5585, boronák- és kapáló gépekre 1746, vetőkre 2314. arató gépekre 6235, eséplőkre 2307 szabadalmat állított ki. — Fogalmat ad arról, mekkora birtokterületek vannak itt egyesek kezében, hogy egyetlen angol syndicatának 31 millió acre földje van, Sutherland herczeg 425,000 acrernek ura, az ir Seully 400,000 dollárt vesz be amerikai birtokaiból évenként. Az idegenek birtokszerzésének azonban törvényes korlátokkal kívánnak gátat vetni. De a belföldiek közt is vannak, kik óriási földbirtokok urai. Murphi ezredes négy millió aceret hagyott hátra, egy koolaj-társaság birtoka egy millióra terjed. Annál többet küzdenek a kis farmerek, kiknek 50%-a adósságba van merülve, hogy a kamatokat is alig győzi fizetni.

„Az ipar múltja és jelene“ czimű fejezet történeti áttekintést nyújt az unio iparának fejlődéséről. 1608-ban Jamestown táján — mondja — egy hajó kötött ki kézművekben jártas egyénnel. „Főnökük szétküldte őket, hogy üveget, kátrányt, hamuzsirt, szurkot csináljanak.“ S az első iparos telep egy üveggyár volt Virginia erdeiben, majd újabb iparágak csoportosultak körülötte. Ez uton fejtegeti Északamerika főbb iparágainak terjedését és emelkedését, midőn aztán a jelen viszonyokat annyi elevevással illusztrálja. Nagy részletességgel van itt tárgyalva: a) a lisztipar, mely Minneapolis malmainak sikere által erős concurrentiát csinál malomiparunknak. Csak a nevezett városban termeltek 1883-ban 4 millió hordó lisztet. — Az összes malmok száma 24,338: a befektetett tőke 177 millió, a munkások száma 58,239; a felhasználított nyers anyag értéke 441 millió dollár. — Azután b) a vas- és aczéipar fejlődéséről szól. Ebben két szakot különböztet meg: a folytonos fejlődés korát 1863-ig és a rohamos vasutépítkezés szakát. Mig 1810-ben a vastermelés 40,000 tonnát tett ki, 1850-ben már 564,755, 1880-ban pedig 7,265,140 tonnára emelkedett. A vasipar székhelye

Pennsylvania. Érdekes tudni, hogy a lábbeli előállításával 1956 telep foglalkozik, melyeknek termékeit még 16,000 kis iparos növeli. A munkások száma 111,000, a cipőgyárakban fektetett tőke 44 és fél millió, a feldolgozott bőrányag 106 milliót ér. E gyárak évenként 30 millió csizmát és 95 millió cipőt állítanak elő. — A munkaerőt illetőleg konstatálja, hogy 150 millió ember kellene ahhoz a régi mód szerinti munka elvégzéséhez, mit most Amerikában 3 millió ember elvégez. — A városok iparát tekintve New-York áll legelől 473 millió dollár értékű évi termékkel, utána Philadelphia 324 millióval, Chicago 248 millió dollárral. De a gyáripar illetően fejlődésével hanyatlott a családi élet, mely nem képezi többé itt az élet középpontját mint Angliában, hanem a külön háztartás helyett a munkások kaszárnyái, a közös étkezés megszüntetik a családi kapesokat.

„A vasutak“, mint az angol-szász faj teremtményei, új viszonyokat teremtettek Amerikában is, s nemcsak a gazdasági fejlődésnek adtak új irányt, módosították az államok érdekei és politikai életét, hanem a köztársaság mai területi és politikai nagyságának is alapul szolgálnak. Fölötte érdekesen vázolja ugy ezen, mint a következő: „Vasutak versenye a vízi utakkal s a kereskedelem csomópontjai“ czimű fejezetében ama roppant fejlődést és nagyságot, melyet az amerikaiak elértek.

Terünk nincs, hogy ez érdekes fejezetekből összefüggőbb adatokat reprodukáljunk. Utaljuk az olvasót az amerikai élet megfigyelésére a „Népszerűség“ czimű fejezetben. — Mily rohamos volt a szaporodás, elég legyen feltüntetni, hogy az első népszámláláskor 1780-ban a 757,000 négeren kívül a köztársaság lakossága 3,172,000-et tett ki; 1830-ban már 12,866,000 et s 1880-ban 50,155,000-et. Bevándorlás útján az Unio 1820-tól 1880-ig gyarapodott a népesség ötödfelmillió angollal, három millió némettel, a többi nemzetbeliek közül alig egy millió vándorolt ki. Ennyi különböző elemet az angolszász vérből származott amerikai tartja össze. Az igazi amerikai azonban — közmondás szerint — nem veti le kabátját, hogy dolgozzék, mert a yankee nem arra való, hogy mesterséget tanuljon, meg van elégedve, ha mások munkájának gyümölcsével vásárt csaphat. Annál nagyobb erővel fordul azonban a foglalkozások azon ágai felé, melyekre hivatást érez. Mint kereskedőt, vállalkozót alig van nemzet, mely fölülmulná, sőt gyakran

*) Ismertetését lásd lapunk 1882. 17. számában.

erőszakoskodó „nagy” alakjainak „vár”-ai sötétlenek, mert ki mindenáron akarja a ezért, akarnia kell az eszközöket is. A középkor vallásosságát a középkor vas ökle tartotta fenn. Különbösen elismerem, hogy a felfogástól igen sok függ s épen ez okból, épen azoknak, kik a történelem czélzó adatai mellőzésével ama kor vallásosságát ohajják vissza, melyben csak az „erős”-nek volt igaza, — melyben a „hatalom” nem türt ellentmondást még a „lelkiek” körül sem, — melyben a „hatalom” megszerzésének eszközei közt senki sem válogatott, — melyben a külsőség elnyomott minden lényegét. — azoknak meg kell tűnőnk e kérdést hogy: ha már egyáltalában a „mult”-ból ohajtanak vissza valami jót, miért nem inkább a keresztényiség első századának erkölcsi tisztaságára, egyenlőségbe olvadt testvéri szeretetére, azon őszinte mély vallásosságra gondolnak inkább, melyben a „mester” követői kitökert, s nem földi javakért alkották meg e földön isten országát. — No mert (hogy ismét a helyreigazítás módját kövessék) a „protestantismus” Rómát és a világot azon időben ostromolta — — — először.

Ennyit általánosságban és feleletül a helyreigazítás azon kérdésére, hogy a püspöki beszéd mely részében kívánja vissza a középkort?

És ezzel be is fejezhetném válaszomat, ha K. M. ur — különben jóakaratu — helyreigazítása olyasmiket is nem hoz elő „miről a tárgyában szó sines.

Ha megengedi, néhány észrevételt teszek azokra is.

Azt kérdi: hogy a jelen kornak niúsen szüksége Istenre?

Van szüksége, de csak a szívben lakozóra; ki e templomból hirdeti egyetlen hitzükelyét: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat,” s a vallásos ember eszelezkzik a szerint. Ez az igazi vallás, mely nem ez, vagy ama felekezeti, mulandó emberek alkotta szabályok, hanem a folyton tökéletesedésnek mindnyájunk terem tője által megszabott törvényei alapján létesíti alkotásait.

Számot kér a helyreigazítás a napjainkban előforduló öngyilkosságok és más bűnök nagy mérveiről? Hát azt hiszi-e, hogy ez ama diesötött korban kisebb arányu vala? Legyen meggyőződve, hogy ha azon időben megvannak a mai gyors közlékedés eszközei, meg a sajtó, lennének e felől is megbízható adataink. Mióta a világ áll, és ameddig állani fog, a „jó” és „rossz” küzdelme véget nem ért, s nem is fog érni soha. — Ez a küzdelem, a haladás, a tökéletesedés feltétele. Lám, a szentírás szerint az első emberesalád négy tagjának egyikét szenvedélye testvérgyilkosságra, a tizenkét tanítvány egyikét pedig árulásra vezette. — Tessék az arányt felállítani, — mert a középkor sem volt hasonló esetek szűkében, s hogy azon idők „nagy”-oknak tartott emberi mennyi hajmeresztő bűnt követtek el, arra már csakugyan vannak egykoru hiteles följegyzések, — azok száma pedig, kik az erőszak és kínzás bozalmi elől saját kezükkel nyitott sirba menekültek, szintén nagyra tehető.

Az öngyilkosság okainak kutatása nem fér egy heti lap szűk keretébe, — különben bármiként feleljenek reá a lelki és testi orvosudorok, előttem annyi bizonyos, hogy e betegség bizonyítékul épp oly kevésbé szolgálhat, mint az alszenteskedők napszamba gyakorolt tetlen áhitata.

Mind ez azonban csak annyit bizonyít, hogy a középkor vallásossága, „esodái” mellett sem állítható fel számunkra mintaképül.

A csodáknál lévén, elhiszem, hogy szent Tamás sumája, böles Alfons törvénykönyve s a Divina Comedia — emberileg szólva — halhatatlan művek, de ezek czélját a püspökileg diesötött kor nemhogy követni, de megérteni sem volt képes, ami az akkor élt emberek legnagyobb részének erkölcsi törpeséget bizonyítja. — Ami a kölni székesegyházat illeti, hát az — tárgyilag — lehet óriási mű, de — eszményileg — remekebb előttem az a kaptár, mely feleslegessé teszi, hogy a méheket szorgalmuk gyümöleséért halomra fosszuk meg életüktől.

Tévedésben van K. M. ur „öreg alak”-om személyesítésére nézve is, mert abban előttem csak egy, az 1886-ik

előzékeny, bőkezű, igazán gentleman. A pénzzel ép oly könnyen bánik, mint a hogy ezt szerezni tudja. Rügékony lelkét a meghiusult kísérletek le nem verik, sőt törekvéseit még magasabba fejtik ki. Hazája nagyságára, szabadságára mód nélkül büszke. Szeret ragyogni, de ritkán hatol az igazán nemesnek forrásáig. Így jellemzi szerzőnk az amerikai, bár itt csupán egyes vonások által akarjuk e jellemzésre a figyelmet fordítani. Szól azután a németekről, négerokről, az indiánokról, majd a fölszaporodott chinaiakról, kiknek bevándorlását most már megakadályozták, végre megemléskzik a szerző a magyar kivándorlókról is. Ezek közt, főleg az 1848-ik emigransok közül, többen tekintélynek örvendenek, a napszámos és munkás tömeg azonban nem szerez d'csőséget hazáknak. Az utolsó census alkalmával 11,526 magyar mutatott ki.

A „Vámpolitika” jelentősége Amerikában minden időben nagy fontosságú volt. Bár a viszonyok miatt sokáig nem bírták megvédeni saját iparukat a betolakodó angol ezégek ellen, az új alkotmány létrejöttével azonban törekvésük ezélt ért. Történelmileg vezet le a szerző e téren is a küzdelmek lefolyását, fejtegetvén a viszonyokat, melyek a törekvéseknek gátat emeltek. A republikánusok által pártolt védvámok az Egyesült államokban most már az ipart virágzóvá emelték s a jólétet biztosították. S minél inkább izmosultak az egyes iparágak, annál magasabba emelték a vámtételeket. Diesekzenek az amerikaiak, hogy mennyire fejlett a vasiparuk s versenyre képes acélgyártmányaik a legjobbak közé tartoznak, s mégis 40% vámmal védik magukat az idegen acél és vas behozatala ellen.

„A bankok fejlődése és a valuta kérdés” fejezetében ekkép jellemzi a nagy köztársaság fiait, kikre a vagyon, mint a gazdasági hatalom eszköze, minden formájában fokozottabb vonzó erőt gyakorol. „A mohóság a gazdagság megszerzésé iránt, mely türelmetlen, az apró nyereséggel, a takerékossággal lassu haladásával nincs megelégedve, könnyen leszámol az erkölcsi tekintetekkel, sőt áttöri a törvényes gátokat is és alig veszi valamibe a hivatalos felelősséget, nagyon felszínre kerül.” Történelem levezetéséből megtudjuk, hogy Massachusetts állam teremtette meg a XVII. század végén az első jegyeket kibocsátó bankot, hogy az amerikai bankok eleinte csak papírpénz kibocsátásával foglalkoztak, hogy Hamilton terve szerint jött létre 1791-ben a nemzeti bank 10 mill. dollár alaptőkével, hogy az első ezüst

év állott, mely ha keveset is, de nem szépen is, de annyi igazságot mindenesetre mondott: hogy nem a kor, hanem emberei a hibásak, — hogy a mult javulást nem adhat, csak okulást, melynek alapján a jövő nem „monumentalis” beszédekkel, hanem tettekkel biztosítható. „A betű megöl, lélek az, mely elevenít.”

Ami végre a „máglya” tüzet illeti, a helyreigazító ebben is téved, mert csak mint képletet használtam kifejezésére annak, hogy aki a mai nemzedék számára a multak vallásosságát ohajtja, az a következmények elől sem zárkózhat el, már pedig a középkort e részben is a türelmetlenség heve jellemzi. — Egyébiránt, ha szöszertint értette, legyen, igazat adok neki: sokan — habár ma még nem is milliók — ohajjúk a máglya tüzet, mint a felozlás siettetésének legjobb eszközt, miután ugy vagyunk meggyőződve, hogy „eltemetetik romlandó test, feltámasztatik diesötös és test;” ohajjúk közegészségi szempontból, mely semmiféle isteni törvénytelen sines ellentétben, és ohajjúk — ha megengedi a helyreigazító — még azért is, hogy például hazánkban, melynek 1/9-ed része egyházi földekhez van kötve, mintegy 10000 hold termékeny föld fordíthatassék iskolákra, mivel ezek mennyiségétől és felszerelésétől függ — a többek közt — az erkölesök minősége is.

A többi aprólékos megjegyzéseket minden baj nélkül mellőzhetvén, azzal végzem: „aki szöszet vet, vihart arat.” All ez különösen a vallással kapcsolatos dolgok megvitatása körül. A galamb szelidsége s a kigyó ravasztsága ritka íróban párosul. A tulbuzgóság mindig ront. Legyünk óvatosak. Szántó Miklós.

Az osztrák-magyar Lloyd szubvenziója.

A vidéki sajtó bizonyára egyik nem kiesinylendő feladata, hogy a jelen válságos helyzetben a közgazdasági helyzetünk javulását czélzó javaslatoknak lehetőleg tért engedjen, mely oknál fogva szívesen közöljük az alábbi cikket, melyet a „Magyar Pénzügy” tekintélyes fővárosi pénzügyi szaklap rendelkezésünkre bocsájított:

A kiegyezéssel egyidejűleg lejár a szerződés az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társulattal, illetőleg a társulat elesik eddig élvezett nagy szubvenziójától, ha nem köt új szerződést a monarchia kormányával. Ez komolyan közös ügy, t. i. a szerződést és annak feltételeit, mindkét állampól kormányának hozzájárulásával a külügyminiszterium állapítja meg. A külügyminiszterium már megküldötte a Lloyd-társulatnak az 1888 július 1-től számítandó további tíz évre megkötendő új szerződés pontozatait és felhívta a társulatot meghatalmazottjainak kiküldésére, hogy a tárgyalások még e hó folyamán meg legyenek kezdetők.

Több bécsi és trieszti lap azt írja, hogy az igazgatóság nagyon zökön vette a kormányoknak, a külügyminiszterium által tolmácsolat követeléseit, de az igazgatóság tagjai különben békülékeny természetűek lévén, elhatározták, hogy a követeléseknek lehetőleg eleget fognak tenni, ha a társulat szubvenziója megfelelően felemeltek. Valóban meglepő és fölülte érdekes határozat, hogy az osztrák-magyar Lloyd alkalmat akar nyújtani Magyarországnak, hogy még többet áldozhasson Trieszt és a Lloyd részvényeseinek érdekében. Komolyan szólva, a társulat igazgatóságának határozata a humort sem nélkülözi, mert olyankor tervezi a szubvenzió fel-

nézt 1794-ben, az első aranyat 1795-ben verték. Annyi részletességgel s érdekesen tárgyalja, hogy alig vagyunk képesek a legkiválóbbakra ismertetésünkben rámutatni. Közli a „National Banking system” törvény alappontozatait, melyek nyomán fejlődésnek indult a banküzlet. 1882. év végén a szövetség területén volt 2308 nemzeti bank s 5140 egyéb bank, amazok 717 millió, emezek 232 mill. alaptőkével 2902 mill. és 1782 mill. dollárnyi betéttel. A banküzlet tekintetében New-York, Boston, Philadelphia és Chicago a legfontosabbak.

A „Család és erkölesök” fejezetét tekintettel olvasóinkra, lapunk közelebbi számában egész terjedelmében közöljük. Így még csak a hátralevő két fejezet rövid tartalmára utalunk.

„Vallás és egyház” czim alatt idézi Taine szavait, melyekkel egy magyar író tévedését akarja szerzőnk helyre igazítani. „Azon kis protestans csapatok, melyek elhagyva Angliát, elmentek Amerikába s az Egyesült államokat alapították, oly emberekből állottak, kik mertek hiinni, érezni, gondolkozni mélyen, önállóan és szenvedélyesen, minde-niknek volt saját érthő meggyőződése, a kik egyesülve, ugyanazon érzelmetlő áthatva, ugyanazon lelkesedéstől elragadtatva, képesek voltak vadon vidékeket gyarmatosítani és művelt államokat alapítani.” Azután szerzőnk így folytatja: E nagy tettek mozgató ereje a szigoru vallásosság volt. Történeteket figyelemmel kísérve, igazat kell adni azon fel-fogásnak, hogy az Egyesült államokban a vallás egyike azon erőknél, melyek a nemzeti jellem fejlődésére elhatározólag befolytak, s bár a helyzet megváltozott, e befolyásból sokat megtartott maig is, és az egyház, daczára a dogmák iránti fogyó hitnek, nem tett le maig sem arról, hogy eszelekvően befolyjon az erkölesök nemesítése s a társadalom színvonalának emelése körül. Szeretnők folytatni ez igen érdekesen jellemző fejezetet. Majd felveti a kérdést: vajjon lesz e elég erő, elég hit és nem lankadó buzgalom, mely ideálokért táborba szálljon? Mert a valódi vallás ugy, mint az igaz szabadság örök éberséget követel védőitől. Ama harczok — ugymond, — melyeknek emléke Edwards Paine, Channing, Emerson, Roger Williams, Parker nevével van összekötve, mutatják, hogy az amerikai egyházban még van élet, erő és a közvélemény még nem tért fölülte napirendre.

Hogy mind a mellett erős küzdelme van az egyház-nak Amerikában, nem tagadható, mert csak 1850. év óta

emelését, mikor mindkét kormány annak vagy leszállíttatását kívánja, vagy pedig a szubvenzióknak megfelelő nagyobb szolgálato-kat. Az említett Lloyd-érzelmű lapok nem elégszenek meg a famozus határozat pusztá közlésével, hanem — nem tudjuk saját kezdeményezésük-e, vagy az osztrák-magyar Lloyd sugalmazására — még fenyegetődznek is. Azt mondják ugyan-is, hogy ha a külügyminiszterium, illetőleg a magyar és osztrák kormány teljesíthetlen (?) kívánalmakkal fognak fellépni, akkor az osztrák-magyar Lloyd valamely idegen állam, például Olasz- vagy Németország szolgálatába fog belépni.

Nem tudjuk, hogy Bécsben megijedtek-e e kijelentésre, de Budapesten a fenyegetés azt az általános kellemes érzetet keltette, mint mikor egy rég terhünkre esett jó barát, kitől nem tudunk szabadulni, valamely újabb baráti szolgálát megtagadására kijelenti, hogy de már most szakít velünk.

Egészen ilyen az osztrák-magyar Lloyd fenyegetése, és még abban is hasonlít az általunk felhozott példához, hogy nem is először vagyunk kitéve annak a veszélynek, hogy a Lloyd megszűnik osztrák-magyar ezéget viselni. Igen jól emlékszünk reá, hogy a jelenleg fennálló szerződés megkötése előtt, az osztrák-magyar Lloyd lépéseket tett előbb Rómában, hová bizonyos politikai érzelmei is vonzzák, de ott oly választ nyert, hogy az olasz kormány akkor sem szubvenzionálná a társulatot, ha Trieszt olasz és sem osztrák kikötő lenne; és mikor ezt a kategorikus választ nyerte az igazgatóság, a német kormányának ajánlotta fel nem oleszó szolgálatait, hol csupa udvariasságból azt válaszolták, hogy a német kormány „idegen” társulatokat elvből nem szubvenzionál.

Lásuk azonban, melyek ama követelések, melyeket a társulat „elvből” nem teljesíthet a szubvenzió megfelelő felemelése nélkül. — Az első az, hogy a társulat élére, egy a király által kinevezendő kormányzó lépjen. A társulat természetesen nem igen szeretné egy ily kormányzó kinevezését, mert kényelmetlenségeket okozhat; azonkívül a kormányzónak fizetés is csak járna, de nem szeretné e fizetéssel kisebbiteni a részvényesek jövedelmét. A másik feltétel, hogy a társulat igazgatóságában a kormányok részéről több bizalmi férfiú foglaljon helyet és hogy mérsékelt díjak állapításának meg hadiszállítványok és levelekre. Mint lát-szik, nagyon is kevés az, a mit a külügyminiszterium a Lloyd társulattól követel, sőt anyagi áldozatot is alig kíván azok teljesítése.

Reméljük azonban, hogy a kormányok és különösen a magyar kormány nem fog megelégedni a közölt követelésekkel és a fizetett szubvenzióért legalább a tarifákra fog állandó befolyást és ellen-örzését követelni, — ez a minimum, a mit a Lloyd-társulat ugyszólván ingyen teljesített segélyezésünkért nyújthat. Ha azonban az osztrák-magyar Lloyd ragaszkodik „elvéhez,” és feltételeinket teljesíteni vonakodik, akkor legfőbb ideje, hogy a kormánynak is legyen végre elve a

több mint tíz millió vándorolt be az Egyesült államokba, kik nem csupán hazájokra, hanem eszméikre, gondolkodásukra nézve is eltértek a bennlakóktól. E milliók nagy része az európai társadalmak salakját képezte, ezek nevelése nem esekély munkát igényel. Itt minden mozgalom, mely az erkölesök javítását, a társadalom emelését tüzte ki czélul, bizton számíthat az egyház támogatására, mert ez nem zárkózik el templomainak és kolostorainak falai közé.

Az utolsó (tizedik) fejezet szól a „Demokratia és az újabb fejleményekről.” Azt a megelégedést, melyet az anyagi téren való haladás nyújt, az unio fokozott mértékben adja polgárainak. Ehhez járul a tudat, hogy a demok-ratiában és szabadságban oly mértékben részesülnek itt, mint sehol Európában. A demokratia a jövő kulcsa, a haladás feltétele; azért maguknak követelik a legszebb jövőt, a legfényesebb nemzeti nagyságot, mert ők az a nemzet, mely a demokrátiának legkiterjedtebb módon tudott uralmat szerezni. Itt minden nagyság, minden emelkedés ezen alapul. A jognak tisztelete általános, mert mindenki érzi, hogy ki a jogot sérti, az állam és társadalom alapját támadja meg. A törvény erejét, tekintélyét emeli az, hogy alkotásához mindnyájan hozzájárulnak. Az egész nemzet akaratának kifejezésében esodás erő van, képes még azokat is megtéríteni, kik harezolai akartak ellene.

Az utóbbi évtizedek eredményei azonban megdöntöték a demokrátiának egyik fő feltételét, a vagyoni egyenlőséget. Itt vannak e tekintetben a legnagyobb ellentétek. New-Yorkban, harmincznek van többje 10 millió dollárnál. Ezek közt első volt Vanderbilt, kinek vagyona halálakor 160 milliót tett. Jay Gouldot 60, Taylort 35 millióra be-esülük. A senatorok vagyona 600 millióra rug. Egyebütt is van temérdek milliómos. A proletariszus itt is tenyész, a a socialismus terjed, a strike-ok kiterjedtek s a viszály nem mindig foly le esdesen. Behatóan vizsgálja továbbá a szer-ző a pártok küzdelmeit, a választások körül kifejtett tevékenységét, rámutat a kormányzat nehézségeire s arra a körülményre, hogy az új nemzedék a mult szabadelvűségét nem fogadja el vezérlő eszméül; mindazáltal befejezésében összegyűzőleg azt a nézetét fejezi ki, hogy e nép bírja a haladás feltételeit s jól fogja végezni azt a munkát, melyet sorsa és saját hajlamai elébe szabnak.

Ajánljuk e művet t. olvasóink figyelmébe. —br—

Lloydal szemben. A Lloyd-ügy egészen egyszerűen intézhető el, mert a társulat makaeskodása esetére csak szabad versenyt kell hirdetni az osztrák-magyar Lloydnak eddig fizetett szubvenziójára és, meg vagyunk győződve, hogy a legkedvezőbb ajánlat épen az osztrák-magyar Lloydtól fog érkezni, mert a társulat sok évi tapasztalatból tudja, hogy a mit szubvenzióképen kap, az tulajdonképpen nem segélyezés, hanem ajándék. „M. P.”

Közigazgatás, pénz- és igazságügy.

Egy kerék, mely sohasem forog.

Kérdés alakjában is felállíthatom volna e tételt; s tán érdekesebb is lett volna a kíváncsiak, a rejtélyek megfejtését kedvelők szemében.

De megkímélem őket a fáradságtól, s ezennel elárulom, hogy e kerék, a közigazgatás complicált gépezetének egyik alkotórésze: a megyei bírálválasztmány.

Hanem csak minálunk, Gömörvármegyében.

S miért nem forog e kerék soha, vagy csak nagy ritkán? Talán azért, mert nincs pozitív rendeltetése? Nem azért; hanem, mert nem engedik mozgásba hozatalát, s melőzhetni vélik akkor is, midőn jótékony funkciója, a törvény által megjelölt esetekben, érvényesülhetne.

S hogyan történhetik ez meg?

Megmondom: hanem előbb ezáltal fogom a törvénynek egy §-át, mely a bíráló választmány cselekvőségi körét szabja meg.

Ez az 1886. XXI. t. cz. 43. §-a (az 1870. 42. t. cz. 38. §-a is így szól), — a melyeként intézkedik: „az igazoló választmány határozatai szabályszerűleg kézbesítetnek, s a közgyűlés által 5 évi választott 5 tagu állandó bíráló választmányhoz . . . a kézbesítéstől fogva 15 nap alatt fellebbezhetők.”

E törvényszakasz a belügyminiszternek is jogot enged bizonyos esetekben a beavatkozásra.

A törvényhozó intenciója világos e szakasz megalkotásánál, — s ez az: hogy az igazoló választmány, névtelen téves felfogásán alapuló, vagy részrehajlásból eredhető 1-ső fokú határozata, egy magasabb fórum felülvizsgálata alá terjeszhető, s a sérelem orvosolható legyen.

S mindez feltételezi az igazoló választmány határozatának a törvényben parancsolt szabályszerű kézbesítését, — mert ennek eszközzése, s a határozatnak ekkénti tudtuladása nélkül, a fellebbezés s az orvoslás lehetetlen.

Nálunk az igazoló választmány határozatait e §-a nem respectálja; határozatait az érdekelteknek nem kézbesíteti, a mely mulasztásnak aztán az a következménye: hogy az érdekeltek előtt a jogorvoslat útja — akarva vagy akaratlanul — elzáratik.

Ekként az elsőfokú hatóság határozata megtámadhatatlanná tétetvén, az, mielőtt törvény szerint jogerős jellegűt öltene, végrehajthatik.

Ez nálunk a gyakorlatba vett eljárás, mely eljárás mellett fölöslegessé vált a bíráló választmány; kerék, melynek nincs szerepe a gépezetben, — mely mozgásba soha sem hozatik.

Az igazoló választmány ekként 1-ső s egyetlen és utolsó fórummá enuncziálja magát, — teljes és rendíthetetlen hitében annak, hogy bír a családokhatatlanság tulajdonával.

Eszembe jut ez ügy feletti elmélkedésem alkalmából a rögtönítelő bíróság eljárása, melynek halálos ítélete kihirdetése percében hallani kívülről a bitófa felállításával foglalkozó ácsok nehéz bárdjainak tompa ütései. — Nincs fellebbezés! Nincs könyörület! Istennél a kegyelem!

Szomorú képek ezek az igaz, — s ha abszolút uralom alatt fordulnak elő, fellázad igazságérzetünk; de alkotmányos kormányzatunk idejében, a maguk által választott bizalmi férfiak kedélyes kedvteléseivel vagy nonchalance-aiól nem csinálhatunk casus bellit. Magunk alatt nem vágjuk a fát, — inkább hagyjuk azt magasabbná nőni.

De mégis! Egy konkrét eset alkalmából forgásba hozatni szándékolatik a kerék; már leundítottunk rajta, meglátjuk: miként indul pályafutásán. Valaki.

Felhívás a lótenyésztőkhez.

Van szerencsém az érdekelteknek tudomására hozni, miszerint az állami mének kiosztása a rimaszombati méntelep osztályánál f. évi február 12-én fog eszközöltetni.

Felkérem továbbá a gömörmegyei lótenyésztési bizottság t. tagjait, egyszersmind a lótenyésztés ügye iránt érdeklődőket is, hogy folyó évi február 11-én délután 2 órakor, Rimaszombatan a város-háznál — a megyei lótenyésztés érdekében — megtartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek.

Tudatom végre, hogy mindazon méntulajdonosok, kik méneik számára a fedeztetési engedélyt, esetleg azokra állami segélyt nyerni ohajtanak, ez iránti szándékukat velem, alólirottal, folyó évi február hó 10-ig tudatni sziveskedjenek.

Kelt Rimaszombatan, 1887. évi január hó 27.

Farkas Ábrahám, a lótenyésztő biz. elnöke.

Értesítés és meghívás.

A rimaszombati községi elemi fi-iskolában a félévi nyilvános vizsgák a következő sorrendben fognak megtartatni.

Kedden, február 1-én d. e. 9 órakor: Hit- és erkölestanból minden hitfelekezetnek.

Csütörtökön, február 3-án délelőtt 9 órától: az I. osztály-, délután 2 órától: a II. osztály-,

Pénteken, február 4-én délelőtt 9 órától: a III. osztály-, délután 2 órától a IV. osztály-,

Szombaton, február 5-én délelőtt 9 órától: az

V. és VI. osztály nyilvános vizsgái az összes tantárgyakból, melyekre a m. t. szülőket és érdeklődő tanügybarátokat tisztelettel meghívja

Rimaszombatan, 1887. január 29.

az igazgatóság.

Hírek és vegyesek.

Pályázat szépirodalmi, eredeti avagy fordított, szabadon választandó tárgyú műre, mely 2—3 tüzca-közleménynél terjedelmesebb nem lehet. Kötött alakban csak az elbeszélők fogadtatnak el. Díj: egy arany. A pályaművek idegen kézzel írva, jelígy levélkével együtt folyó évi márczius hó 1. napjáig szerkesztőségünkhez küldendők be. A bíráló eredménye hirtapilag fog közzétettni.

Kinevezés. A megyénkbeli rendszeresített ellenőri állásra Madarász Samu ügyvéd, tiszteletbeli — egy idő óta helyettesített — másod aljegyző lett főispánilag kinevezve. Bónne, ki tényleges alkalmazatásának még csak rövid ideje alatt, szakismerete s szorgalma folytán a vele érintkezésben állók elismerésével találkozott, — az alispáni hivatal kitünő erőt nyert. Állásában ösztönözöndvöljük, s ohajtjuk, hogy képessége szerezzze meg számára azon munkakört, melyben a közönség legtöbbet használhat.

Nyugalomba lépés. Kemény Bertalan helybeli községi iskolai tanító az iskolaszéktől nyugdíjaztatását kérte. A tanítói pályán kifejtett 36 évi hű fáradozás után méltán megérdemli a nyugalmat s az elismerést.

Balogon e hó 20-án megyebizottsági tagokul Vitéz Lajos pádári ág. ev. lelkész, Valkay László és Putra Ede körjegyzők lettek nagy szótöbbséggel megválasztva.

Gyász érte a helybeli h. h. egyház köztiszteletben álló lelkészét Terhes Pál urat és nejét, szerettett kedves kis fiuk a 4—5 éves Palika elhunytával, kit e hó 26-án temettek el. — A mindeneiket bőlesen rendező gondviselés nyujtson balzsamot a szülők fájó szívének sebére!

Vigyázatlanság áldozata lett Rozsnyón e hó 19-ikén egyik polgártársunk, Koreny József sógora, Lehoczky Juliska, egy kedves, szép hajdon, s kevésbé mult, hogy szerencsétlen sorsában nővére, Etelka is nem osztozott. — Ugyanis szobájukban a fával filő kályhába sok kőzenet raktak, s hogy a meleg maradóbb legyen, a kürtő szelepét lefordították. Reggel mindkét leányt eszméletlen állapotban találták, annyira, hogy már csak a kisebbet lehetett életre kelteni; a nagyobbikat általános részvétel mellett helyezték a korai sírba. Megdöbbentő, de tanulságos példa arra, hogy a község használata zárt helyen ovatosságot követel.

A katonasorozás megyénk területén — mint lapunk zártkörű értesülünk — folyó évi április hó van tervezve, s e terv a m. kir. honvédelmi miniszterium által jóváhagyva már le is érkezett. A háborús hírekkel szemben megnyugtatólag vehetjük tudomásul.

Közgyűlés. A rimaszombati iparos segéden önképző és betegsegélyző egylete rendez évi (III.) közgyűlését jövő február hó 13-ik napján d. u. 3 órakor fogja megtartani a városháza tanácsstermben.

Táncztanítás. Zsembery Adolf, ki tánciskolájáról évek hosszú sora óta — ugyszólván — országos jó hírnek örvend, ez évi tanfolyamát a helybeli „Rözsä” vendéglő nagy termében folyó hó 24-én megnyitotta, mire az érdekeltek szülőket figyelmeztetni nem mulaszthatjuk. A tanítványok mála, említett helyen, még mindig bejelenthetők. — Aki tudja, hogy a tartás, könnyed járás mily lényegesen hat a testi fejlődésre, az bizonyára csak örülhet, hogy ily ezébből gyöngéd modoru tanító kezébe kerül az apró nemzedék.

Gyermek-szineloadás. A helybeli evang. leányiskolában serényen folynak az előkészületek a „Tündérek bucsuja az ó-évtől” és a „Biztos gyógyszer” című két színdarab előadására. Ertesülünk szerint az előadás február 6-ikára van kitűzve s valamint az előbbieket, ugy bizonyosan ez is élvezetes estét fog szerezni a szülőknek s a közelebbi érdeklődőknek.

A népfelkelési törvény végrehajtására vonatkozó rendelet, — mint a napi lapokból olvassuk — már kiadott. Érdekelte olvasóinkat e rendelet tartalmáról következőkben ismertetjük: Kimondatott, hogy a népfelkelés — háboru esetén — a sorhad véderéjének gyarapítására szolgál, tehát ennek kötelekibe tartozik minden 19 évet elért s 42 évet meg nem haladott férfi, ki szolgálatképes. E 24 évi korosztály 2 felkelési szakaszt foglal magában, a 19—37 éveseket, mint első, a többieket mint másodikokat, az első szakaszból fognak a sorhad esetleg ritkuló sorai kiegészítettni. Azért első sorban a védkötelezettségüknek eleget tett egyének fognak a 37 éves korig behivatni, még pedig a mozgósítás elrendelése után már néhány nap mulva, — ezt a 37 évvel korosabb kiszolgált katonák behivatása követi, mivel első sorban csak a kitanult s harezképes egyének fegyverbe állításával érhető el, hogy a birodalom védereje, a sorhadin kívül, már az első napokban négy-ötödfelészáz ezer emberrel fokoztassék. — A népfelkelés tagjai külön zászlóaljakat képeznek volt tisztek, altisztek s ilyenekül kinevezendő alkalmas és tekintélyes polgárok vezénylete alatt. A szolgálat alul csak a betegek és nyomorékok vannak felmentve. — Mindez ugyan nem nyujt valami örvendetes kilátást a fegyvert fogható családok részére, s nem is bizonyos, hogy a fentebbi intézkedésre kikerülhetlenül szükség leend, de azért még is jó lesz elkészülvén lenni reá, hogy lássák ellenségeink, hogy a mai nemzedék sem méltatlan unokája őseinek.

Városunk népesedési adatai 1886. évről. Született: róm. kath. 141, helv. hitv. 62, ág. ev. 50, mózes vallású 16, összesen 269. — Eskettetett: r. kath. 20, helv. hitv. 13, ág. ev. 18, mózes vallású 4, összesen 55 (pár). — Meghalt: r. k. 151, h. h. 68, ág. ev. 55, mózes vall. 16, összesen 290. — E szerint a születettek összes számát az elhaltaké 21-el, és pedig a római katolikusoknál 11-, a helv. hitvallásuknál 6-, az ág. evangélikusoknál 5 esetnél mulja felül, a mózes vallásuknál apadás nem mutatkozék. Noha egészségügyi viszonyaink ellen mostanában különösebb panasz eddig fel nem merült, a fentebbi — kedvezőtlen — adatok is elegendők arra, hogy hatóságainkat, a Szepes-megye felől közelgő veszély elhárítására, vagy legalább csökkentése végett, — még a melegebb napok közeledte előtt, — erélyes intézkedések tételére bírják.

Az „Erdélyrészi magyar közművelődési egyesület” javára. Kolozsváron négy estélyt rendeznek. A mi hasonló egyesületünk érdekében — a megye székvárosában — a mint látszik — még semmi mozgalom.

Bohócsztélyt tart a nagyrocei műkedvelőtársaság ez év február hó 19-ik napján, mint mindig, ugy ezuttal is jótékony célra. — Ez estély iránt közel s távol vidékről nyilvánuló érdeklődést a rendezőség változatos műsorral és azzal fogja meghálálni, hogy előzékenységek összes szerepére méltóságával veszi körül vendégeit, kellemesekké tévén minden látogatóra a legnemesebb célú önkéntes adófizetést. — Bírások dícselkedhetnének egyleteink (a rimaszombatiak) mindenikének legalább is hasonló tevékenységével.

Farsangi hírek. A jolsvai négyesület s a tamásfalvi ennekkor ma tartja táncvizgalmát. — A nagyrocei műkedvelő társaság, ugyancsak jótékony célra, február 6-án hangversenyt, 19-én pedig bohócsztélyt rendez. — Osgyánban február 2-án — az ottani derék előjáróság kezdeményezése folytán — tartanak nyilvános mulatságot a „G. M. K. E.” javára. E község lakói már másodszor mutatják meg, hogy nem esapün szóval, de tettel is készek a hazafias ügyet magukévé tenni. — A rimaszombati iparos segédek táncvizgalmát február 6-ik napján leend. — A tamásfalván február 13. nappján — februárban az ottani ovoda, felerészben a „G. M. K. E.” javára tartandó táncvizgalmára már szétküldtetek a meghívók. Miután Danko Ernést és zenekara közreműködését méltánylandó előzékenységgel, igen mérsékelt díjért, hogy vendégei kellemesen szórakoztató estét élvezzenek, e mulatságot városi közönségünk pártolásába annál inkább ajánljuk, mert a csekély — 40 krnyi — belépti díjből csak ez esetben lehet a kitűzött két nemes célra kielégítő jövedelmet juttatni.

Apró hírek. Rosz kilátás a — — — kortesekre, mert a belügyminiszter már közelebbi törvényjavaslatot fog készíttetni a választási visszaélések ellen. — **Országgyűlésünkben** a kormány által előterjesztett 1887. évi költségvetés 117 szóval — — — elfogadtatott. — **A budapesti főzsdetanács** egy Ellenberger Károly nevű főzsdetágot három órára tiltott el a pénzpiacz látogatásától, mivel hamis háboru-hírt táviratoztattott. — **Halálítélet** mondott a kir. curia e hó 27-én egy asszony felett, ki férjét, a Goszpodineczen volt koresnárost Samsal Mijot, büntársa Drakulics Sándor segélyével meggyilkolta, utóbbi életfogytig tartó fogságban fog bűnhődni. — **Nem lesz háboru!** Ezt hirdelik a fegújabb lapok. Legyen e hír igaz! — **Battenberg Sándor** herczeg — hir szerint — az egyiptomi angol hadsereg főparancsnokául van kiszemelve. — **A pápa** új államtitkárául Rampolla del Tindaro bíbornok lesz kinevezve, a mostani ugyanis, Jakobini, lemondásra készült egészségi okokból. — **A lókvital** a német birodalomból megtiltatott. — **Franciaország Romorant** nevű városában e hó 24-én nyaklítottak le egy házaspárt, mivel a nő anyját — — — elevenen tüzre téve, fosztották meg életétől.

Szerkesztői üzenetek.

V-i. Tökéletesen osztiuk nézetet s kérjük ez irányban további támogatást.

B. B. Szives türelemre kérjük: a mint tetszik látai „a gúnya csak jó volna, de az i d ő nem hozzá való.”

R. A. Köszönjük figyelmét, reméljük a találkozását. A népmondával igen megöröendeztetne.

Hivatalos közlemények.

Gömörmegye alispánjától.

Hirdetmény.

351. sz. — A vízjogról szóló 1885-ik évi XXIII. t. cz. 18. §-a értelmében, minden már létező vízi-mű és vízhasználat, a vízi könyvbe bevezetendő lévén: a törvény 189. §-a alapján és rendelkezéséhez képest, Gömör s Kishont t. e. vármegye területén fennálló vízi-művek és vízhasználati jogositványok tulajdonosai, ezennel felhivatnak, hogy jelen hirdetmény keltétől számítandó **négy hó** alatt, vagyis **folyó 1887-ik évi május hó 8-ig bezárólag**, a jogositványaikra vonatkozó engedélyt Rimaszombatan a megyei alispáni hivatalnál mutatssák be, vagy igazolják, hogy vízi műveik a törvény életbe léptétől, vagy is az 1886-ik évi január hó 1-től visszafelé számított 20 év óta fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sérteék és mint ilyenek az illetékes hatóságok által károsoknak találtattak volna, ellenkező esetben a jogositványok továbbra fennállónak nem fognak tekintetni.

Kelt Rimaszombatan, az 1887-ik évi január hó 7-én.

Bornemisza László, alispán.

A miskolci kereskedelmi- és iparkamarától.

523. sz. — A miskolci kereskedelmi- és iparkamara, a löhere- és luczernamag hamisításának meggátlása tárgyában a következő figyelmeztetést intézte a kerületbeli magkereskedőkhöz:

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszterium felhívja a kamara figyelmét az újabban gyakran előforduló és a magkereskedés tárgyát képező két fontos cikk-nél, a löhere- és luczernamagnál a hamisítás oly eseteire, midőn az illető magvak csekélyebb értékű magvakkal és pedig a löhere köherével, a luczerna sárgavirágú és komlóherével vagyittetnek.

A köhere és sárgavirágú heremag a valódi löhere- és luczernamag értékének egyharmadát, sőt egynegyedrészt is alig képviseli, s így az ezzel hamisított vetőmag-féléket az illető kereskedők könnyen — és még mindig nyereséggel — árulhatják 10—20 száztólival olesóbban a rendes piaczi áráknál. A vevők károsításukról rendszerint csak akkor győződhetnek meg, ha földeliken a vetés kikelte után a várt évelő löheréből mutatják is alig kapnak, míg az egyéves köhere és sárga herefaját a talajt mindenütt ellepik. S ha az ily gazda kárterítési keresettel támadja meg a kereskedőt, keresetével ritkán ér célzt, mintán az eladó azon kifogással él, hogy ő csak általában „heremagot” szállított, a mely kifogás alapot nem nélkülöz, mi-táuz az eladó óvakodik attól, hogy számláiban a szállított terményre nézve mást, mint az általános „heremag” elnevezést használjon.

Hy visszaélésekkel szemben az 1875 ik évi XXXVII. t. cz. 346., 347., 348., 349. és 350. §-ai melyek az adásvévet általános szempontokból szabályozzák, s melyek a vevőknek károsításoktól való megóvását is czélozzák, valamint a kárterítési igényekre vonatkozó 272. § a határozatai kielégítő intézkedéseket nem tartalmaznak, ugyan azért a törvény ezen idézett czikkein kívül főleg arra figyelmezteti a gazdákat, hogy ha vásárolt mag-félet előzetesen a megvizsgáló állomásokat valamelyike által meg nem vizsgáltatvának — a mi védelmükre mindenesetre a legjobb módszer — akkor a kereskedőtől irásos szállítási nyilatkozatot követeljenek, melyben világosan kijelentessék, hogy a vásárolt mag „tisztá löhere, vagy luczerna mag“ ugy köhere, mint sárgavirágu vagy komlóheremagtól teljesen ment.

E közléssel kapcsolatban 48,900. sz. rendeletével meghagyta a nevezett miniszterium a kereskedelmi kamarának, hogy a kerületében levő magkereskedőket újból figyelmeztesse, hogy saját jó hírnevük és üzletük érdekében a kérdéses rossz minőségű és kárt okozó magvak eladásától egyáltalán, valamint hasonlókép a nem valódi elnevezésük alatt forgalomba hozott magféléknek a jelzett módon való elárúításától annál inkább okodjanak, miután ily eljárás által a gazdaközönség bizalmát veszítik el, de azt is előidézik, hogy a gazdák vetőmagvaik beszerzésénél idővel teljesen mellőzni fogják.

Végül arra is figyelmeztesse őket a kamara, miszerint eljárásuk figyelemmel fog kísérteni s jövőre hasonló visszaélések esetén az illető kereskedők nevei minden további tekintetek mellőzésével közzé fognak tétetni s a gazdák a tőlük való vásárlás kerülésére fognak fölhívotni.

Kelt a miskolci kereskedelmi- és iparkamara 1886. decz. hó 21-én tartott közös üléséből.
Radvány István, elnök. Dr. Kovács Gyula, titkár.

Gömörmegye kir. tanfelügyelőjétől.

Körlevél.

1125. sz. — A Pécselt Schneider István szerkesztésében megjelenő s most már 20-ik évfolyamba lépő „Néptanoda“ című nevelés-oktatásügyi heti lapot, mely az iskola és tanítószáz igaz érdekeit mindig helyes eszmékkel védi, s azok fejlesztését előmozdítja, mint felkarolásra és terjesztésre méltót ajánlom. — Az előfizetési pénz, egész évre 4 frt, Reberies Imréhez a Király- és Mór-utca sarkán Pécselt küldendők. — Rimaszombat, 1886. deczember 21.

617. sz. — A Pósa Lajos által irt „Gyermekversek“ című művét az országos közoktatási tanács bírálati véleménye alapján, mint gyermekolvasmányt az iskolai könyvtárak számára és jutalomkönyvvül leendő megszerzésére ajánlom. — Miről a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak folyó évi július 5-én 23416 szám alatt kelt rendelete értelmében tudomás végett ezenel értesitem.

655. sz. — A Romániával fennállott szerződés és viszonyunknak megszűnése határszéli iparosainkat nagy veszéllyel fenyegetvén, felhívom a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak folyó évi július 14-én 1132. eln. szám alatt kelt rendelete értelmében, hogy a vezetése alatti iskola szükségletei fedezésénél határvidéki iparosainkat vegye figyelembe és pártfogásába, s e tekintetben társadalmilag is hatni igyekezzék. — Szerezhető pedig onnan a kolozsvári és brassói iparkamarák útján: posztó, pokrócz, bőraru, papír, kötél, zsinag, vászon stb.

807. sz. — Fodor József budapesti egyetemi tanár „Egészségtan“ című művét (Budapest, 1886) a felső nép- és polgári-iskolák, tanító- és tanítónőképezdék, tanári- és ifjúsági könyvtárai számára leendő megszerzése végett a vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumnak f. évi szeptember 9-én 28621. sz. a. kelt rendelete értelmében ajánlom.

1116. sz. — Horváth József és Graszel János aradi tanítók „Az iskolakert“ című havi közlönyt szerkesztenek. Ennek czélja népiskoláinkat oda fejleszteni, hogy azok az általános képzés mellett népünk vagyonsodásának is határozó tényezőivé váljanak. Ennélfogva az iskolakertek czél-szerű berendezése s a nevelés érdekében való felhasználására utbaigazító tájékoztatást nyújt s buzdításul feltárja mindazt, mi külföldön a földmívelő nép és iparos osztály érdekében a népiskolában történik. Mivel gömörmegyei népiskoláink ezen gyakorlati iránya már az 1881. és 1885. évi orsz. kiállítások alkalmával is előnyösen kitént, de iskolakertekünk kezelése a czéltól még távol áll, az ennek szolgáló fentemlített közlönyt annál melegebben ajánlhatom ezen gyakorlati irányu fejlesztés iránt érzékkel bíró iskolaszékek- és tanítóknak. — Előfizetési ára egész évre 1 frt 20 kr., félévre 65 kr. — Előfizetések a „Széchenyi irodalmi intézet“ kiadóhivatalába intézendők. — Rimaszombat, 1886. decz. 16.
Groó Vilmos, kir. tanfelügyelő.

Felelős szerkesztő: RÁBELY MIKLÓS.

Nyilt-tér *)

Egy kitünő tyúkszem. melyre olvasóink figyelmét felhívjuk. Az egész világ azt állítja, hogy nem létezik oly szer, mely által a tyúkszemek gyökerestül kiirthatók lennének. Ezen állítás csakugyan mindaddig jogosult volt, míg Meissner gyógyszerész mult 1886. évi tavasz elején az oly rövid idő alatt nagy hirre kapott tyúkszemtapasztát fel nem találta, mely által, a mint már mi is előbbi lapokban e helyen említettük, csodálatraméltó, eredmények éretnek el. Halljuk különben két, tyúkszemeken szenvedők ítéletét saját szavaikkal, kik a sikeren kételkedtek és kiknek a tapaszt azon megjegyzéssel küldetett, hogy csak teljes siker esetén fizetendő, mi a megrendelésből is kitünik.

I. Levelező-lap. Tisztelettel kérem a Meissner gyógyszerész-féle tyúkszemtapaszt azonnal megküldeni s ha használni fog, nemcsak az ára fog megküldetni, hanem nagy kelendősegre fog szert tenni. Német-Sztamora, 1886. decz. 18. — Csiki Lajos, s. k. körjegyző.

14 nap után postautalvány 1 frt 15 krról.
Miután a tyúkszemtapaszt csakugyan kitünőleg használt, árát tisztelettel küldöm. — N.-Sztamora, 1887. január 4. — Csiki Lajos s. k.

*) E rovat alatt közlöttékert nem vállal felelősséget a szerk.

II Levelező-lap: Sziveskedjék részemre egy ma-ka es tyúkszem kiirtásához elegendő tapaszt és használati utasítást küldeni. Siker esetén az árát utalványozni kész leszek. — Óesöd, 1886. decz. 20-án. — Györy Imre, s. k.

II nappal később postautalvány 1 frt 50 krról.
A küldött tapaszt a várt sikert eredményezvén, annak értékét köszönettel itt utalványozom. Györy Imre, s. k.

Ezen és számtalan elismerési okiratok eredetiben mindenki által a Meissner gyógyszerész-féle központi szétküldés raktárban Pécselt megtekinthetők és kinyilatkoztatják, hogy ha bárki képes lenne bebizonyítani, hogy a fent szóról szóra

lemásolt elismerési okiratok, mint az épen a tyúkszemszereknél előfordulni szokott, hamisak lennének, rokonoktól származnának vagy ismerősök és barátoktól szivességből a raktárnak rendelkezésére bocsájtattak volna, 1000 db es. királyi arany fizetetik ki a Meissner gyógyszerész-féle központi szétküldési raktár által.

Ily nyilt szavak hitelt érdemelnek.
Ezen tapaszt kapható a gyógyszerészeknél és hirneves kereskedésekben. — Vidékre naponta szétküldés postán a Meissner gyógyszerész-féle központi szétküldési raktár által Pécselt, moór-utca.

MAGÁN-HIRDETÉSEK.

Koresmabérlet.

Az aggteleki koresmáltatási-jog folyó évi május 1-től újból bérbeadandó lévén, az árverés folyó évi február 20-án délelőtt 10 órakor fog a helyszínén megtartatni. — A feltételek megtekinthetők alólirottánál Jákfalán és Aggteleken a község házában.

Jákfalán, 1887. évi január hó 20.

Ragályi Miksa, közb. igazgató.

Farsangi idényre.

Van szerencsém Rimaszombat város és vidékének mélyen tisztelt közönségét tisztelettel kiértésíteni, miszerint nálam **menyaszonyi-, lakadalmi- és báli-csokrok** mindenkor izlésesen összeállítva, jutányos áron kaphatók.

Vidéki megrendeléseknél kérem a név és lakhely (utolsó postával) tiszta és olvasható kiírása mellett az **árt és a szállítás módját, érkezési időt** meghatározni, hogy az elküldésnél akadály ne történjék.

Megrendelések, a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett pontosan és kívánság szerint teljesítetnek. — Számos megrendelésért esdve, maradtam a nagyérdemű közönség kiváló tisztelője

Rimaszombat, 1887. január hó 6.

WIKOUKAL HENRIK,
városi műkertész.

Hirdetmény.

„A putnoki népbank mint takaré- és kölcsön-szövetkezet“ f. évi február 16-án d. e. 10 órakor Putnokon a „Vám“ vendéglő termében tartja **évi rendes közgyűlését,**

melyre a szövetkezeti tagok tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelőség jelentése.
2. Mérleg és számadás jóváhagyása.
3. Alapszabályok módosítása.
4. Üzletnyeremény felosztása iránti intézkedés.

Putnok, 1887. január 27.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

7386. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirrre teszi, hogy **Toman János** végrehajtónak **Szlavik András** és **György** végrehajtást szenvedők elleni 95 frt tőkekövetelés iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Babaluska község határában fekvő, a babalusukai 4. sztkjvben foglalt Szlavik András és György nevében álló A. 1—15. sorszám alatti $\frac{2}{3}$ urbéri telekre, 3. számú házra, urb. erdő s legelő illetőségre az árverést 1463 frtban ezenel megállapított kikiáltási árbán elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi február hó 7. napján délelőtt 10 órakor Babaluska községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 146 frt 30 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat 1886. évi november hó 2-ik napján.
A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Fornét, kir. tszéki elnök.

Meghívás. „A nagyrócezi kölcsönös segélyszövetkezet“ az alapszabályaiában kitűzött ügyek elintézése czéljából f. évi február 2-án délután 2 órakor tulajdon helyiségében tartandó

rendes közgyűlésre

a szövetkezet összes jogosított tagjait tisztelettel meghívja.

N.-Rőczen, 1887. január hó 9.

Hlavács Sámuel, igazg. elnök.

A legjobb kávépótlék:

➡ **M A N I L A - V E L I M** ➡
vörös dobozokban jeggyel.

➡ **Velimi világkáv** ➡
faladácskákban földtekével.

➡ **F Ü G E K Á V É** ➡
czukorsüveg-alakban

és a legfinomabb csokoládék, nevezetesen:

➡ **Chocolat Velim** ➡

a velimi részvénytársulat gyáraiból

PRÁGÁBAN.

➡ Kapható minden fűszerkereskedésben. ➡